

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Reforma pevskega pouka po naših korih, semeniških in drugih cerkvenih zavodih.

(Piše dr. Frančišek Kimovec.)

Če hočeš jasno uvideti potrebo temeljite reforme pevskega pouka (in tudi govorniškega po fiziološki plati) po naših korih, bogoslovskih in deških semeniških in drugih cerkvenih zavodih¹⁾, pojdi in poslušaj naše cerkvene zборе, kakršni so v celoti, poslušaj duhovnike kot pevce — soliste — in vsak duhovnik je solist — pa tudi kot govornike. Še tega ni treba, da si kdovekaj glasbeno izobražen, kaj še le da bi bil izurjen, tehnično izšolan pevec, pa boš vendar lahko in brez skrbi dejal: dobro ni po tehnični strani, kar se čuje. Pri vsem tem je pa glasbeno izobraženemu človeku prav pogosto mogoče med temi slabo izlikanimi in nezadostno izšolanimi glasovi najti kak dober, celo izboren, toda neobdelan, neobrušen, često material, ki je videti že popolnoma razpal.

In vendar bi moral duhovnik-govornik, duhovnik-pevec imeti bolj izšolan glas, nego vsak koncertni ali operni pevec, bolj nego vsak najboljši gledališki igralec. Duhovnik namreč ni kakor igralec, ki nastopa v tuji vlogi, ki ni ž njegovo osebnostjo v nikaki notranji zvezi, ampak le v slučajnem in zunanjem stiku; z njegovega jezika ne teko tuje besede, on ne predstavlja čisto tuje, njegovemu osebnemu čustvovanju in notranjemu življenju morda celo nasprotujoče osebnosti. Nikakor! Duhovnik sam je prava, živo delujoča oseba, ki to podaja, kar je njegova lastnina, ki iz svoje žive notranjosti nastopa in v trenutku, ko deluje, ko govori, ko poje, to tudi v resnici doživlja. Duhovnik-govornik, duhovnik-pevec mora svoje srce, svoja notranja čustva, svoje notranje prepričanje v kolikor mogoče adekvatne besede obleči, svojemu notranjemu mišljenju kar moč enakovredno estetično dovršeno obliko ustrojiti; temu notranjemu prepričanju, tej notranji besedi mora tudi pri nje zunanjem izražanju, pri govoru, pri petju kar najbolj zrelo, kar najlepšo, glasovno kar najpo-

¹⁾ Seveda tudi svetni zavodi: ljudske in srednje šole itd. niso prav v ničemer izvzeti; toda „Cerkveni Glasbenik“ kot list, ki se v prvi vrsti peča s cerkveno glasbo, obravnava le bolj cerkveno plat pevskega pouka.

polnejšo, estetično kar moč visokostoječo formo obleči; tudi dramatična moč, ki poslušalca za seboj potegne, mu mora pod oblastjo biti.

In zlasti duhovnik-pevec! Saj kar tak ne predstavlja osebe Velikega Duhovna Kristusa tako, kot predstavlja osebo operni pevec, ampak on deluje v osebi Kristusovi, čigar oblast in moč prav ta namen preide na duhovnika — mašnika: sacerdos alter Christus, duhovnik je drugi Kristus, skoro bi rekel poosebljeni Kristus: duhovnikovo delovanje pri liturgiji je Kristusovo delovanje, njegova beseda je Kristusova beseda, njegova usta so usta Kristusova.

Prav zato si ne moremo misliti vzvišenejšega solista, kakor je duhovnik, ki pri oltarju vpričo verne občine svoj glas v petju povzdiga, predstavljajoč osebo Kristusovo ne le po zunanje, ampak kot tak, ki mu je izročena nedopovedljiva oblast in polnomoč za „tremendum officium“, za „strašno opravilo“ sv. maše.

S tega stališča motreč vrednost in visokost duhovniškega zvanja in njegovega dejanja, ki takorekoč poteka iz delovanja Kristusovega in je v gotovem zmislu delovanje Kristusovo — sacerdos personam gerit Christi — duhovnik nastopa v osebi Kristusovi — iz tega razloga je sv. Cerkev izza prvih začetkov z veliko vnemo in velikim trudom skrbela za pevsko izobrazbo svojih služabnikov, bodisi duhovnikov, bodisi pevcev-levitov. Samo na to naj prav na kratko opozorim, da je Cerkev pri stolnih in samostanskih in drugih večjih cerkvah ustanavljala in vzdrževala posebne pevske šole; da so bodoči duhovniki, mladi kleriki, bogoslovci tvorili izbrani zbor cerkvenih pevcev, da eden najznamenitejših, največjih papežev, Gregorij Veliki, ni smatral za prenizko opravilo sam v svoji lastni osebi mlade dečke-pevce v petju poučevati, kakor nam legenda sporoča. — Taisti veliki papež je imel cerkveno petje za tako važno reč, da je nalašč dal posebne pevce izučiti, pa jih je razposlal v daljne dežele, da bi tu cerkvene služabnike, redovne družbe itd. učili lepega petja za službo božjo; hkrati pa naj bi sami nove izbrane pevce temeljito izučili in te nove mojstre zopet v druge kraje razposlali.

Tej skrbi sv. Cerkve za kar moč lepo, dostojno in umetniško cerkveno petje se imajo zahvaliti razne slavnoznanne srednjeveške pevsko-glasbene šole za svoj postanek in visoki razvoj (St. Gallen, Metz, Reichenau itd.)

Posebno skrbno in z nenavadno vnemo je petje gojil slavni red sv. Benedikta, ki je bil v srednjem veku dolgo časa skoro edini po celem zapadnem krščanskem svetu razširjen. Prvi stavek pravil tega reda se glasi: „Nič se ne sme službi božji predpostavljati“, to se pravi: nobene stvari ne smemo imeti za tako važno, da bi zaradi nje služba božja količkaj trpela. Te besede nam še natančneje razloži praktično življenje in dnevni red tega častitega reda: vsa služba božja, tudi brevir se slovesno pojoč opravlja¹⁾.

¹⁾ Znano je, da so cerkve reformiranih benediktincev silno obiskane, zasti njih slovesna služba božja, to pa zaradi nje veličastnosti, v prvi vrsti zaradi neizrečeno

Pa tudi svetni mogočnjaki so važnost in velik vpliv dobrega, lepega cerkvenega petja spoznali in ga pridno gojili. Karol Veliki n. pr. je menda v takih pevskih šolah večkrat sam petje poučeval; prav tako je tudi znanstveni in pedagoški svet pripisoval glasbenemu, posebej pevskemu pouku veliko važnost; saj je glasba tvorila v šolah sploh eden izmed treh predmetov takozvanega trivija, tako da se je glasba poleg vere najskrbneje gojila in se ji je najodličnejše mesto odkazalo.

Pa tudi kasneje, v času klasične polifonije nas spominjajo imena slavnih glasbenih torišč in šol na to, da se je cerkveno petje z veliko vnemo gojilo (Cappella Sistina in Giulia v Rimu, in sploh šole, ki znamenjajo oni velikanski glasbeni napredek: nizozemska, rimska, florentinska, beneška, napolitanska), ki so se vse tudi za izborne cerkvene zборе zelo veliko trudile.

Ko se je pa začela vedno bolj bahato šopiriti opera, zlasti lahkokrila, pogosto plitva italijanska ariozna opera; ko je vse drugo začela preraščati liki gosto in z neznano hitrico bujno rastoč plevel nova instrumentalna glasba; ko se je novi iz gledališča zanešeni instrumentalni slog tudi v cerkvi roparsko ugnezdil, ki je s svojo svetno, cerkve nedostojno in lahkoživo sijajno in blestečo obleko obrnil pozornost od liturgičnega dejanja, ko je liturgično besedo ponižal za deklo in nesamostojno sužnjo novim glasbenim formam, ko je sveto besedilo začelo nastopati samo ob sebi vse razcefedrano, raztrgano v brezumnih zvezah, odeto v novi sramotilni, zasmehujoči plašč nedostojnega instrumentalno opernega stila — Kristus pri Herodu odet z belim plaščem zasmehovanja —: tedaj je nastopil največji propad cerkvenega petja.

Kako naj bi se bila pač ta doba brigala za popolnoma osamelega, v sveti ubožnosti in ponižnosti pred oltarjem stoječega duhovniškega pevca in solista sredi tega blišča in sijaja, prelestne krasote, po čutnosti umerjene lepote, sredi te vsled samozadovoljnega občudovanja oslepele, iz galantnih salonov v tihe, resne, skrivnostno svete prostore vtihotapljene in tam se — brez ozira na nalogo prave in čiste cerkvene glasbe — bujno košateče glasbe, ki svojih svetnih manir in navad, svojega temnega, dvomnega izvora, svojih nižjih nagonov tudi na svetem mestu ni mogla zatajiti.

Veseli so bili, da se je duhovnik kot pevec kar moč malo opazil, da se je novi plitvi duh karseda malo motil; duhovnikovo petje je na neprijeten način prekinjalo koncertantno instrumentalno glasbo. Pač so tudi v teh časih živeli duhovi, ki so tudi duhovnikovo petje višje cenili (n. pr. Mozart s svojo znano besedo o prefaciji oziroma očenašu), toda take misli so se prav redko utrinjale in tudi pri teh bolj mimogrede, ne

---

lepega petja; pojo pa — notabene — samo koral. V Pragi n. pr. kjer so druge cerkve precej prazne, je emavška benediktinska cerkev vedno nabito polna, dasi stoji v stran in v malo obljudenem kraju, in pobožnost in sveta resnoba vlada v tej hiši božji med verniki, da je večje ne najdeš.

da bi bile prav globoko in resno mišljene, tako da tako spoznanje ni rodilo nobenih praktičnih sadov.

Seveda se potemtakem ne moremo čuditi, če mladi bogoslovci o liturgičnem petju niso nikakega pouka imeli, če se niso dvignili nad tako nizko pojmovanje namena cerkvene glasbe in duhovnikovega petja¹⁾.

(Prih. dalje.)

Tradicionalna psalmodija.

(Fr. Ferjančič.)

Ko sem pred več leti šel z nekaterimi gospodi tovariši v Sekovo k vrlim benediktincem učiti se tradicionalnega koralu, sem se v dobi onega koralnega tečaja vsak dan posebno veselil popoldanskih petih vespér, kjer sem imel priliko občudovati vso krasoto tradicionalne psalmodije. Kako gladko in lahko je šlo gospodom patrom psaliranje izpod rok! Tu ni bilo nobenega prehitevanja, pa tudi nobenega nepotrebnega zategovanja, nobenega spotikljaja; enako mirno žuborečemu potoku hitel je psalm za psalmom mimo nas. Dà, takrat sem še le jasno spoznal lepoto in prednost tradicionalne psalmodije. Obenem sem pa začutil, kako pomanjkljivo je vobče pri nas še psaliranje. Čas je že, da se vendar enkrat vzdramimo ter se tudi pri pevanju psalmov oprimemo tradicionalnega načina, kakor je to volja sv. Očeta.

Duhovnik in organist morata pogosto peti psalme, tako zlasti na sv. večer, veliki teden in vernih duš dan; pa tudi sicer med letom kolikokrat pride na vrsto „*officium defunctorum*“! Razen tega imajo ponekod o velikih praznikih tudi slovesne pete vespere. Razume se torej, da morata duhovnik in organist biti v psalmodiji dobro izurjena.

Zato sem se namenil podati v našem listu kolikor mogoče praktično navodilo, kako pravilno pevati psalme po tradicionalnem načinu.

Želeti je, da bi vsi oni, ki imajo opraviti s psaliranjem, to razpravo ne le v naglici prebrali, temveč jo tudi temeljito proučili ter se nadalje po njej ravnali. Rečem pa takoj, da bi se zelo motil, kdor bi mislil, da je psaliranje lahka reč. Treba je k temu temeljitega študija, skrbne priprave in velike vaje, kajti pogreškov pri psaliranju je toliko, da se jih brez resnega prizadevanja ne odpravi zlahka.

Kakor v prejšnjem medicejskem koralu, razločujemo tudi v sedaj na novo vpeljanem tradicionalnem koralu osem psalmovih tonov in tako imenovani „*tonus peregrinus*“. Poleg tega imamo sedaj še en „*tonus in directum*“ in en psalmovi ton za velikonočni teden, ki pa je dan samo na prosto voljo („*ad libitum*“). Toda o tem pozneje.

Izmed osem psalmovih tonov imajo 1., 3., 4., 7. in 8. po več različnih sklepnih kadenc, ki se imenujejo „diferencije“; v medicejski izdaji so jih

¹⁾ Sicer pa teh časov še ni konec, saj še ni davno, kar je mož, ki mladim bogoslovcem govori tudi o glasbi, izrekel kot neoporečno trditev besedo, da sta Haydn in Mozart po svoji instrumentalni glasbi najvišji vzor vse cerkvenosti v glasbi.

navadno imenovali „finale“. Teh diferencij je sedaj nekoliko več nego v medicejski psalmodiji; nekaterih doslej pri nas še nismo slišali, nekaj pa jih je tudi samo „ad libitum“.

Gledé zaznamovanja psalmovih tonov in raznih diferencij je sedaj tudi mala razlika. V medicejski izdaji so se psalmovi toni zaznamovali z rimskimi, diferencije ali finale pa z arabskimi številkami; sedaj pa se samo psalmovi toni zaznamujejo s številkami, navadno rimskimi, včasih tudi arabskimi, diferencije pa se zaznamujejo s črkami, ki značijo zadnji ton sklepne kadence, n. pr. I. f. (ali tudi 1. f.), t. j. prvi psalmovi ton z diferencijo, ki se končuje s tonom f.

Te črke so včasih velike, včasih male. Ako se zadnja nota diferencije ujema s finalo dotičnega cerkvenega tona, stoji velika črka, sicer pa mala. N. pr. VIII. G., t. j. osmi psalmovi ton z diferencijo, katere zadnji ton se glasi g; g pa je obenem tudi finala osmega (hipomiksolidiškega) cerkvenega tona, zato velika črka. Nasprotno pa VIII. c, torej mala črka, ker se v tem slučaju zadnja nota sklepne kadence ne ujema s finalo osmega cerkvenega tona.

Ako se diferencija končuje s tonom h, stoji poleg številke ne črka h, ampak b (n. pr. III. b.), to pa z ozirom na stari „b quadratum“, ki pomenja naš h.

Nekateri psalmovi toni imajo po več diferencij, ki se končujejo z istim tonom. Tako n. pr. ima prvi psalmovi ton tri diferencije, ki se vse končujejo s tonom a. Tedaj pa se poleg črke a postavi še mala arabska številka, ki diferencijo natančneje določuje, n. pr. I. a₂, I. a₃. Ako stoji poleg črke še zvezdica, n. pr. VIII. G*, pomenja to posebno diferencijo, ki pa je dana samo na prosto voljo („ad libitum“) ter se v navedenem slučaju lahko zamenja z navadno diferencijo G.

Oglejmo si sedaj posamezne glavne dele psalmodije, namreč pričetek ali „initium“, dominantno ali „tenor“, ter srednjo in sklepno kadenco.

„Initium“ ali intonacija se imenuje oni melodični nastavek, s katerim se psalm pričinja. Kakšna je ta intonacija, bomo videli pri posameznih psalmovih tonih. „Initium“ ima v obče samo prva psalmova vrstica; pri nadaljnjih vrsticah pa se takoj prične z dominantno. Le pri treh evangelijskih kantikih, ki so „Magnificat“ v vesperah, „Benedictus“ v hvalnicah in „Nunc dimittis“ v kompletoriju, ima vsaka vrstica „initium“. V tem oziru torej ni posebne razlike med medicejskim in tradicionalnim koralom. Kvečemu bi bila razlika v tem, da se sedaj tudi pri teh evangelijskih kantikih opusti „initium“ tedaj, ako je kaka vrstica zelo kratka. Tako n. pr. se v oficiju za rajne ob koncu obeh kantikov „Magnificat“ in „Benedictus“ pri besedah „Requiem aeternam“ in „Et lux perpetua“ docela opusti „initium“. Ravno tako se opusti „initium“ pri tretji vrstici „Quod parasti“ v kantiku „Nunc dimittis“, ki se razen v kompletoriju poje tudi na svečnico pri blagoslavljanju sveč.

Mimogredé omenjam, da kakor se v navedenih slučajih opusti „initium“, se v tradicionalni psalmodiji tudi sicer pri kadencah, ako je kaka vrstica

zelo kratka, opusti toliko melodije, kolikor zlogov manjka v besedilu, da bi se mogla kadenca pravilno izvršiti. Na vse take važnejše slučaje hočem opozoriti pri posameznih psalmovih tonih.

Velika razlika pa je v tem, da imajo v sedaj nanovo vpeljanem tradicionalnem koralu svoj „initium“ tudi psalmi v ferialnem oficiju in v oficiju za rajne. Potemtakem one razvrstitve psalmodije v „tonus ferialis“ in „tonus festivus“, kakor smo jo imeli v medicejskem koralu, sedaj ni več. Samo „Magnificat“ in „Benedictus“ imata poleg navadnih napevov še posebne, slovesne napeve za višje praznike.

Drugi glavni del psalmodije je „dominanta“ ali „tenor“, to je oni ton, na katerem se „tono recto“ poje od intonacije dalje do srednje kadence in na to zopet od zvezdice do sklepne kadence. Dominanta je v obeh polovicah psalmove vrstice na istem tonu; izjemo dela le „tonus peregrinus“, pri katerem ima dominanta v obeh polovicah različno lego.

Zelo važno je, da se pri psaliranju vzame dominanta v primerni, ne previsoki, a tudi ne prenizki legi. Najprikladnejša lega za dominanto je vobče ton *a*; le pri sedmem psalmovem tonu se vzame lahko nekoliko nižje, ker sega melodija za terco višje. Seveda se je treba pri tem ozirati na pevce, ali pojo višje ali nižje glasove, in zato se v tem oziru ne more postaviti kako pravilo za vse slučaje; je pa dominanta zelo velikega pomena, in antifonator mora pri vsakem psalmu najprej določiti dominanto ter potem še le misliti na antifono.

Posebno važen del psalmodije pa sta srednja in sklepna kadenca. Vsaka psalmova vrstica se po zvezdici („asteriscus“) deli v dva dela; neposrednje pred zvezdico je srednja kadenca (mediatio), ob koncu vrstice pa sklepna (terminatio, differentia). Ti dve kadenci delata pevcem največ preglavice, zato je treba tu skrbne pozornosti.

V medicejskem koralu je vladala gledé teh kadenc velika nejasnost; ni bilo pravih pravil, po katerih bi se mogla zlasti sklepna kadenca z gotovostjo določiti. Dobro se še spominjam, kako smo se nekdanje kot bogoslovci hudovali ravno zaradi te nestalnosti; kadarkoli namreč je izšla nova izdaja kake koralne knjige, že so bile nekatere kadence drugače zaznamovane. Zato je naposled Rim sploh prepovedal, določati kadence z debelimi črkami.

Hvala Bogu, te nestalnosti je sedaj konec, ker v tradicionalni psalmodiji so natančna pravila, po katerih se more vsaka kadenca z gotovostjo določiti. Zato pa tudi ona prepoved gledé zaznamovanja kadenc ne velja več in tiskarne izdajajo zopet koralne knjige z natančno zaznamovanimi kadencami. In že zaradi tega moramo biti hvaležni sv. Očetu, da so zopet vpeljali tradicionalni koral.

Glavno načelo v tradicionalni psalmodiji je, da se kadence določujejo po akcentih ali poudarkih; nekatere kadence obsegajo en poudarek, druge pa dva. Včasih se prične kadenca ravno na poudarjenem zlogu, včasih pa pripravlja na poudarjeni zlog v kadenci ena ali več pripravljalnih not, kakor bomo to videli pri posameznih psalmovih tonih.

Gledé poudarka omenjam, da v psalmodiji imajo pri določanju kadenc tudi postranski poudarki ravno tako veljavo, kakor glavni, n. pr. in splendóribus sanctórum. Na zlogu „bus“ stoji sicer postranski akcent, a v psalmodiji se šteje ravno tako, kakor glavni akcent. Ako obsega torej kaka kadenca dva akcenta, kakor n. pr. pri sedmem psalmovem tonu, se mora kadenca pričeti ravno na zlogu „bus“, ker akcent na tem zlogu velja za predzadnjega, in ne morda na zlogu „do“.

Podobnih zgledov je v psalmodiji vse polno, n. pr. Dóminus ex Sion, stérilèm in dómo, propitiátiò est, génui te i. t. d.

Ako obsega srednja kadenca le en poudarek in je zadnja beseda pred zvezdico enozložna, n. pr. est, me, te, (tudi beseda „usquequo“ spada semkaj, ker je sestavljena iz dveh besed: „usque“ in „quo“), ali pa taka hebrejska beseda, ki se ne sklanja, n. pr. Israel, Sion, Jerusalem, David, Jacob, Ephrata, tedaj odpade zadnja nota srednje kadence, da ostane melodija v višavi. To se godi pri 2., 4., 5., 6. in 8. psalmovem tonu. Ta tako imenovana „mediatio correpta“ je torej tudi še sedaj v veljavi, kakor v medicejski psalmodiji. Po odloku kongregacije za sv. obrede z dne 8. julija 1912 je sicer dovoljeno, peti psalme tudi po stari samostanski navadi, da se namreč tudi pri enozložnih in tujih besedah ne dela nikake izjeme. Vendar kakor je videti iz doslej nanovo izdanih koralnih knjig in tudi iz vatikanskega navodila „Cantorinus“, je „mediatio correpta“ skoro splošno sprejeta.

Nekaj novega je sedaj za nas tako imenovana „flexa“. Ako je namreč prva polovica kake psalmove vrstice zelo dolga, da je potrebna še ena pavza sredi nje, je v vatikanskem antifonalu ono mesto, kjer naj se v prvi polovici vrstice napravi oddihljaj, zaznamovano s križcem †, in tukaj se lahko napravi flexa na ta način, da se na zadnjem zlogu pred križcem pade za veliko sekundo ali malo terco navzdol; ako je pa zadnji akcent pred križcem na tretjem predzadnjem zlogu, tedaj se pade že na predzadnjem zlogu. Kdaj se pade pri flexi v veliki sekundi in kdaj v mali terci? V veliki sekundi tedaj, ako je tudi pod dominantó velika sekunda, t. j. pri 1., 4., 6. in 7. psalmovem tonu in tudi pri „tonus peregrinus“; v mali terci pa tedaj, ako je pod dominantó mala sekunda, t. j. pri 2., 3., 5. in 8. psalmovem tonu. Po flexi in kratkem oddihljaju se zopet nadaljuje na dominantí.

N. pr. pri 1. tonu:

Tu je pod dominantó a velika sekunda g, torej se tudi flexa naprav v veliki sekundi.

Nasprotno pri 8. tonu:

Tu pa je pod dominantno c mala sekunda h, torej se flexa izvrši v mali terci.

Flexa se nahaja vedno le v prvi polovici psalmove vrstice, nikdar ne v drugi. Ako je pa zadnja beseda pred križcem enozložna ali taka hebrejska beseda, ki se ne sklanja, tedaj se flexa opusti ter se pri križcu napravi samo kratek oddihljaj. Sicer pa flexa ni strogo ukazana in se zato lahko pri vsakem takem križcu samo kratko pavzira brez flexe. Vsekako pa daje flexa psalmodiji več gibčnosti in življenja. (Dalje prih.)

Delokrog škofijskih nadzornikov organistov v ljubljanski škofiji.

Škofijski cerkvenoglasbeni nadzorniki imajo nalogo, nadzorovati organiste v odločenem jim okraju. Da bo to nadzorovanje res v smislu papeževega „Motu proprio“ z dne 23. novembra 1903 in druge ljubljanske sinode, naj si pri inspekciji vsak nadzornik preskrbi kolikor mogoče točen odgovor na ta-le vprašanja:

I. Glede organistovega zasebnega življenja:

1. Ali izpolnjuje organist vestno svoje verske dolžnosti? Ali prejema večkrat sv. zakramente?
2. Ali je neomadeževanega življenja, v vsem vdan sv. Cerkvi, in ali sveti pevcem in vernemu ljudstvu z lepim zgledom?
3. Ako ima rodbino, je-li življenje v družini v resnici krščansko?
4. Kakšno je njegovo razmerje do župnika? ali mu skazuje pokorščino v vsem, kar spada k službi in zglednemu krščanskemu življenju? Ali se obnaša spoštljivo tudi do drugih duhovnikov?
5. Kakšni so njegovi dohodki? Ali ima poleg organistovske službe še kako drugo opravilo ali obrt, in katero? Ako so dohodki pičli, ali se misli resno na to, da bi se isti izboljšali?

II. Glede organistove glasbene izobrazbe:

1. Ali je organist v svoji stroki dovolj poučen in izvežban?
2. Ali se izobrazuje v glasbi še vedno dalje?
3. Ali bere pridno „Cerkveni Glasbenik“? Morda še katere druge strokovne liste ali knjige?
4. Ali se udeležuje cerkvenoglasbenih tečajev in drugih prilik, kjer si more utrditi in razširiti svoje glasbeno znanje? Je-li tudi kompozitorsko delaven?
5. Ali se vestno pripravlja na vsak javen nastop v cerkvi, da gre vse gladko in točno? Ali ni morda sam kriv, da vsled slabe priprave po nepotrebnem zateguje službo božjo?
6. Kako orgla? Ali ima navado, da prosto fantazira, ali pa igra iz dobrih zbirk orgelskih preludijev? Kako registrira? Kako spremlja petje?

7. Kako dirigira? Ali pazi na čisto intonacijo pri petju in na jasno, pravilno izgovarjanje besedila? Kako proizvaja njegov zbor „crescendo“ in „decrecendo“ in zlasti „pianissimo“?

8. Ali je organist temeljito izvežban tudi v koralu ter mu pri službi božji odkazuje ono častno mesto, katero mu po pravici gre?

9. Ali goji tudi ljudsko petje?

10. Ali uporablja tudi orkester in o katerih prilikah?

III. Glede pevskega zbora:

1. Kakšen je pevski zbor? Moški, ženski ali mešani? Koliko članov šteje? Ali je pravilno razmerje med posameznimi glasovi?

2. Ali so pevci tudi teoretično izvežbani?

3. Ali ima organist redne pevske vaje, kolikokrat na teden in ob katerem času?

4. Ali je s pevci prijazen, krotak in potrpežljiv, do vseh enak, ne da bi dajal komu kakšno posebno prednost? Ali dopušča morda, da si pevci sami izbirajo pesmi?

5. Ali sprejema ali odstavlja svojevoljno pevce ali pevke brez župnikovega dovoljenja?

6. Ali jemlje v pevski zbor le take osebe, ki so zares pobožne in neomadeževanega življenja?

IV. Glede izpolnjevanja liturgičnih predpisov:

1. Ali ima organist pri vseh svojih stanovskih opravilih vedno pred očmi cerkvene določbe?

2. Ali se poslužuje pri petih mašah izključno latinskega jezika?

3. Ali ne krajša morda liturgičnega teksta, n. pr. pri „Gloria“ ali „Credo“.

4. Ali proizvaja tudi vse predpisane spremenljive speve: introit, gradual, ofertorij in komunijo?

5. Ali se pravilno pojo responzoriji pri peti sv. maši?

6. Ali se izpolnjujejo cerkvena določila tudi glede orgljanja v adventnem in postnem času in pri črnih mašah?

V. Glede cerkvenega kora:

1. Kakšne so orgle? Kateri mojster jih je izdelal? Koliko so stare? Kakšnega zistema so? Koliko registrov imajo?

2. Ali prihajajo na kor razen organista in pevcev tudi druge osebe?

3. Ali skrbi organist za to, da prihaja sam in tudi pevci o pravem času na kor, in da je obnašanje na koru vzgledno? Ali izkazujejo pevci sv. R. Telesu dostojno spoštovanje?

4. Ali se nahaja na koru posebna omara za skladbe, knjige in druge potrebne reči?

5. Ali se nahaja natančen zapisnik vseh skladb, ki so cerkvena last? Ali je ta zapisnik pregledno razdeljen po tvarini? Ali ima vsaka skladba zaporedno številko in župni pečat?

6. Ali ima organist dnevnik, v katerega redno zapisuje določene pesmi za vsako nedeljo in vsak praznik, za procesije in druge pobečnosti? —

To so glavne tvarine, o katerih naj se vrši inspekcija. S prijaznim poučenjem ali opominom se bo dala morda marsikaka pomanjkljivost takoj odstraniti.

Zapisnik sam o izvršenem nadzorovanju v župnijah, ki jih je nadzornik tisto leto obiskal, naj se pošlje koncem leta knezo-škofijskemu ordinariatu.

Dies irae.

Ta krasna latinska pesem, polna globokih verskih čustev, je tukaj na novo in z veliko skrbjo prevedena. Priobčujem jo tukaj, da bo odslej vsakdo rabil to besedilo, kdor jo hoče prirediti za slovensko petje. Malokdaj je sicer prilika, da bi se mogla ta pesem peti v cerkvi, a kadar je taka prilika, ni primernejše pesmi. Tako za dan vernih duš in pri vseh črnih tihih mašah, kadar jo spremlja petje na koru.

Strašen dan bo dan plačila,
zemlja v prah se bo zdrobila,
priča David in Sibila.

Kolik strah bo vstal v naravi,
ko Sodnik v mogočni slavi
na odgovor vse postavi.

Tromba silno bo zapela,
do vseh mrtvih zadonela,
jim pred sodnji stol velela.

V grozi smrt se bo čudila,
ko bo stvar se spet zbudila,
da pred sodbo bo stopila.

Knjiga, k sodbi prinesena,
hrani dela razvrstena,
dobra kakor zadolžena.

Dano svetu bo spoznanje,
in za vsako zlo dejanje
Bog prisodi maščevanje.

Kam se čem takrat dejati,
kje zavetnika iskati,
komaj dobrim bo obstati!

Kralj neskočne visokosti,
ki rešuješ iz blagosti,
milostno mi greh oprosti.

Spomni se, o Jezus mili,
da so zame te vmorili,
prosim, tisti dan se vsmili.

Da si iz ljubezni same
vtrujen vzel svoj križ na rame,
naj ne bo zgubljeno zame.

Maščevavec vse krivice,
čuj skesane moje klice,
kadar pride dan pravice.

Da grešil sem, se sramujem,
krivdo svojo obžalujem,
„Prizanesi, Bog!“ zdiham.

Duše si iskal zgubljene,
reševal si spokorjene,
reši, prosim, tudi mene.

Nisem vreden odpuščenja,
váruj pa me pogubljenja
milostno, Gospod življenja.

Váruj grešnih me levice,
ter mi mesto daj desnice,
kjer boš svoje zbral ovčice.

Ko boš pahnil pogubljene
in sprejel blagoslovljene,
sprejmi k sebi tudi mene.

V prahu k tebi, Bog, zdihujem,
srce strto ti darujem,
konec ti priporočujem.

O pregrozni dan jokanja,
ko iz grobnega bo spanja

vstajal grešnik — v sodbo siljen:
Bodi mu, Gospod, usmiljen!

Ljubi Jezus, ti mu daj
rajski mir na vekomaj. Amen.

Dr. Gr. Pečjak.

Deset zapovedi za cerkvene pevce.

(Iz Domoljuba).

Ali veste, kako je pri pevcih? Pravijo, da so ti najbolj občutljivi ljudje na svetu. Precej se skavsajo, vsakemu je premalo časti, v resnici je pa le napuha preveč. „Če ne bo tako, pa ne grem.“ Vsak hoče biti še kaj več, kakor lipov bog. Vedno misli, da se brez njega sploh živelo ne bo.

Da bi to lepoglasno ljudstvo prepirljivcev in prepirljivk, ki so še hujše, ukrotili, so dali pametni možje, — če so tudi ženske z dolgimi lasmi pri tej modrosti kaj zraven imele, ne vem, — deset zapovedi za pevce na svetlo. Da si pri vsaki vaji in pri vsakem petju dobro vest izprašate, jih danes vsem povemo. Le poslušajte:

1. Poj le Bogu v čast in ne imej nobenega malika ali boginje. Poj za Boga, ne za ljudi. Ko bi prav globoko pogledali, bi mnogo teh malikov našli.

2. Ne bodi prevzetan na svoj glas in ne postavljaš se z njim.

3. Ob nedeljah bodi že pri „Aspergesu“ v cerkvi. Ne govori na koru, ne zijaj po ljudeh v cerkvi, ne smeš se gori in ne delaj drugih neumnosti, kakor bi bil v gledišču. Obleka vsakega pevca in še holj pevke, naj bo ponižna in skromna, da ne boš kakor pav, ki se nosi po dvorišču.

4. Spoštuj organista ali pevovodjo, ne jezi ga, ne nagajaj mu, ubogaj ga, da bo njemu dobro in bosta dolgo skupaj pela.

5. Ne ubijaj drugih, ki tudi lepo pojo, z nevoščljivostjo ali ljubosumnostjo. Ne napravljaj jeze in prepиров med pevci, ki so tvoji bratje in sestre na koru.

6. Ne postani cerkvenemu petju nezvest in ne pusti dobre stvari, če ljudje godrnjajo zoper tebe. Občutljivosti in napuha pravi cerkveni pevec, še manj seveda pevka, ne sme poznati.

7. Ne kradi pevovodji ali organistu časa, da bi vaje in skušnje zanemarjal ali prepozno prihajal, kar je vedno neka bolezen pevcev. Morebiti imajo tako slabe noge?

8. Nikdar ne poj po krivem, kar pevci imenujejo „fovš“. Torej ne „fovš“ peti.

9. Ne poželi posvetne in prevesele glasbe v cerkvi, ker je hiša božja.

10. Nikdar ne poj, da bi te ljudje hvalili.

To bi bile zapovedi. Vsak pevovodja in organist naj skrbi, da jih bodo vsi pevci natančno poznali in izpolnivali. Ni zadosti jih le poznati,

treba se tudi v duha zapovedi uglobiti. Če komu nočejo v glavo, naj mu pevovodja skozi vrata ali po stopnicah malo doli pomaga. Najboljše pa je, če že začetkom, ko jim prve strune odpira, razloži potrebo teh zapovedi in jih vse zapriseže, da jih bodo radi in povsod natančno izpolnjevali.

Poziv cerkvenim skladateljem!

„Schola Austriaca“ kot izdajateljica cerkvenoglasbenega lista „Musica Divina“ namerava polagoma na svetlo dati več zbirk, obsegajočih skladbe za proprije celega cerkvenega leta, in vabi v ta namen vse priznane cerkvene skladatelje kakor tudi mlajše moči, da bi pri tem obsežnem delu sodelovali. Skladbe naj bodo ne le „lahko izvedljive“, ampak tudi primerno umetno zložene, najboljše za mešani zbor z orglami ali a capella. Najprej pridejo na vrsto propriji trinajstih največjih praznikov.

Gg. skladatelji, ki bi hoteli pri tej stvari sodelovati, naj se blagovolijo čimpreje priglasiti uredništvu „Musica Divina“, Weidling pri Klosterneuburgu. (Nižje Avstrijsko.)

Spomini na Zader.

(Piše organist Anton Grum.)

Bilo je dne 4. avgusta l. l., ko sem se zopet napolil v Dalmacijo in sicer topot v Zader, glavno mesto najjužnejše kronovine naše monarhije.

Točno ob 10. uri dopoldne se odpeljeva z mojim sinom z vlakom iz Ljubljane in dospeva ob 3. uri popoldne v Reko. Hoteč se malo okrepčati, vstopiva v ulici Pomerio v gostilno Slovenca g. Ceglarja, kjer sva bila za nizko ceno dobro postrežena.

Pokrepčavši se odideva takoj preko širokega stradona na Trsat, starodavno božjo pot, katere obiskati naj bi ne zamudil nikdo, ki se je pripeljal do Reke.

Pustivši za seboj most, ki vodi preko reke Fiumare in veže umetno pomadžarjeno Reko s pristno hrvaškim Sušakom, se podava v vzhodni smeri na trsatski hrib, do katerega vodi 426 zelo zložnih kamenitih stopnic. Čim višje se človek vspenja, tem lepši razgled se mu nudi na vse strani: na jugu divno jadransko morje z otokoma Cres in Krk, na katerem prebiva dični cerkveni vladika biskup dr. Mahnič, največji slovenski filozof; na vzhodu lepa in romantična Hrvatska s krasnimi primorskimi mesti: Bakrom, letoviščem Cirkvenicami in še dalje starodavnim Senjem; na zahodu: v zelenje odeta istrska obal z najslovitejšim avstrijskim letoviščem Opatijo, obstoječo iz samih vil, sanatorijev, hotelov itd., ter naposled na severu: gorski velikan Monte Maggiore, ki zakriva pogled na našo Kranjsko, kamenit in gol kakor naš Kras.

Prišedši na planjavo uzre potnik z neposredni bližini na levi strani znameniti srednjeveški grad grofov Zrinjskih, nekdanj last najmočnejših hrvatskih veljakov, sedaj zapuščen, samo zidovje še priča o nekdanji slavi najuglednejšega hrvatskega plemiškega rodu, ki je stal vedno na braniku za sveto krščansko vero proti ljutemu Turčinu, bil strah in trepet sovražniku in najmočnejša opora presvetle naše cesarske hiše.

Še par korakov — pred nami stoji Trsat — lična cerkev z enim zvonikom. Na trati pred cerkvijo prodajajo razni kramarji devocijonalije. Tu si kupi romar, ki je pohitel na ta svet kraj, molek ali kako podobico prečudežne Matere Božje s Trsata, da potem blagosloviti v zakristiji po prečast. oo. frančiškanih, ki oskrbujejo to božjepotno cerkev in jih vzame kot drag spomin s seboj. Pa vstopimo v cerkev! Svet čut prevzame romarja, ko uzre daleč pred seboj za mrežnatimi vrati visoko v oltarju kronano sliko Matere Božje z Jezuškom v naročji. Tu-sem se poda vsak romar najpreje, da se pokloni mogočni nebeški Kraljici in pade pred njo na kolena. To je takozvana Marijina hišica, ali pravzaprav po Marijini hišici posneta kapelica, ki stoji na kraju, kamor so pravo Marijino hišico prenesli angeli iz daljne Palestine leta 1291, a jo potem zopet na čudežen način odnesli v Loret na Laškem, kjer še sedaj stoji. Po stenah te kapelice so lepe slike, ki predstavljajo prenos svete hišice na Trsat, dalje pobožnega grofa Zrinjskega in takratnega župnika trsatskega itd. Zadaj na vsaki strani kapelice pa sta pritrjeni na steno dve jednaki velikanski sveči, na katerima je zapisano: „Ex voto“ in sta stari skoro 300 let. Okoli oltarja gredo romarji po kolenih. Za oltarjem je izdolbina, o kateri se trdi, da je ostanek Marijinega ognjišča. Po stenah visi vse polno bergelj, ki pričajo, da so se tu dogodili že nešteti čudeži, ki jih ne more utajiti niti krivoverec. Potrebno je, da omenim — kar pa je skoro vsakemu Slovencu itak znano — da je podoba Matere Božje v tej kapeli dar svetega očeta papeža Urbana, ki je podaril trsatski cerkvi to sliko, da vsaj deloma nadomesti izgubo, ki jo je zadela, ko so angeli odnesli sveto hišico v Loret, in potolaži verno ljudstvo, ki je vsled te izgube bilo neutolažljivo. To sliko je baje slikal sv. Lukež, in je velike starinske vrednosti, obenem pa tudi zelo čudodelna. — Tudi po stenah cele cerkve visi vse polno podob, umetno naslikanih ladij, ki so jih darovali mornarji, ki so se na morju nahajali v smrtni nevarnosti in bili na čudežen način rešeni. Za omreženim korom pa se vidijo starinske orgle, ki jih nameravajo v kratkem nadomestiti z novimi.

Ko smo si ogledali še zakristijo in frančiškanski vrt ter dvorišče, na katerem se nahaja vodnjak, iz katerega zajemajo romarji vodo, se napotimo po zložni, v mogočnih serpentinah izpeljani cesti zopet nazaj v Reko.

Ob tej priliki ne smem pozabiti opisati na kratko cerkveno glasbo na Reki, kolikor sem jo mogel tekom enega dne slišati. Dne 5. avgusta zjutraj ob 6. uri grem v kapucinsko cerkvico. Pri sv. maši je pela ženska Marijina družba dvoglasno s spremljevanjem orgel. Pesmice so bile lepe, podobne našim slovenskim, zelo melodijozne a lahke skladbice. Rednega cerkvenega zbora nisem imel prilike slišati, vendar pa pripomnim, da je obče mnenje

na Reki to, da se najlepše in najpravičnejše poje pri tej cerkvi, kjer je organist Slovenec gospod J. Vidrih, katerega sem obiskal in ki me je zelo ljubeznivo sprejel ter pogostil in mi dal raznih pojasnil tako glede cerkvene glasbe na Reki sploh, kakor tudi v drugih ozirih. Ogledala sva si skupaj orgle, delo z električnim obratom, dasi imajo še staro obliko, a so prenovljene in zato spremenili vseskozi moderni. Gospod Vidrih mi je razkazal tudi cerkvene muzikalije, lepo zbirko latinskih maš skladateljev: O. Ravanello, Perosi, Mitterer, Dugan itd., potem razne hrvatske pesmi, ki se pojo pri tihih mašah in še nebroj preludijev, od katerih uporablja gospod Vidrih ob slovesnejših prilikah osobito Hesseja, ki ga mojstrsko obvlada.

Opisati moram tudi notranjščino te cerkve, ki pa še ni dodelana. Sedanja kapela je samo provizorična cerkevica, dokler se ne zgradi ostala zgradba z zvonikom, do katere se pride po visokih stopnicah, ki bo brez dvoma najlepša cerkev na celi Reki. Saj še sedanja cerkevica naredi na človeka najboljše vtis; osobito imponira glavni oltar, na katerem se nahaja krasna soha Brezmadežne, ki jo osvetljuje električni žar od zgoraj tako sijajno, kakor bi nebesa ovila svojo Kraljico v rajski svit. Nad Marijino krono je napis v latinskem jeziku: Ego mater omnium, qui sunt in purgatorio. (Jaz sem mati vseh, ki so v očiščevanju.) Tudi ostala cerkev je zelo ukusno opremljena. Posebno lična sta oba kropilnika pri vhodu v cerkev, ki sta dve velikanski naravni školjki.

Zanimivo je videti, kako si verniki, ki pristopijo k sv. obhajilu, podajo drug drugemu pateni podoben krožnik iz medi, ki ga vsakdo obdrži med časom, ko je obhajan, pod brado ter ga nato poda svojemu bližnjemu, nazadnje pa ga shrani ministrant ali pa sam duhovnik na oltarju. Zares lepa navada, ki je zato vpeljana, da ne more kak košček sv. hostije pasti na tla.

Poleg kapucinske cerkve sem obiskal še stolno cerkev, ki pa se ne more meriti s kapucinsko; je sicer snažna, a posebnih znamenitosti ni videti, niti ni prostorna. Jedina zanimivost je to, da ima zvonik, ki stoji sam zase, kakor oni na Blejskem otoku. Orgle so stare; organist je neki italijanski učitelj glasbe, ki izvrstno igra klavir in dobro pozna posvetno glasbo, ki jo baje rad uporablja med sv. mašo mesto introita, graduala, ofertorija in komunije, kar vse izpusti kot nepotreben priveseček. Tudi petje je baje slabo. Sicer bi pa o cerkveni glasbi na Reki najbolje vedel poročati gospod Vidrih sam, ki mi je obljubil, da bo o priliki o tem natančneje poročal v „Cerkvenem Glasbeniku“.

(Dalje prih.)

Organistovske zadeve.

Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani; je imelo redno odborovo sejo 14. januarja 1914. Predsednik Premrl poroča o zadnjem sestanku v Kamniku, in omenja še posebej par reči, glede takratnih resolucij in predlogov. Sprejmejo se nanovo priglašeni člani: Niko Loboda, organist v Radovljici, Ivan Rus, organist v Šmartnem pri Litiji, Janez Grkman, organist v Komendi, Anton Lavrič, pevovodja v Ljubljani, Franc Mazi, organist v Borovnici in Ciril Mrak, organist v Št. Vidu nad Ljubljano. — Določi se, da se vrše duhovne vaje za

organiste ljubljanske škofije v letošnjem postu. Čas se bo naznanil pravočasno v „Cerkv. Glasb.“ in drugih naših listih; enako v slučaju, da bi se duhovne vaje vsled kakih ovir preložile na drug čas. — Vrší se razgovor o velevažni akciji, započeti od „Jednote Hudebnich Stanú“ („Zveza Glasbenih stanov“). „Jednota Hudebnich Stanú“ je sestavila nekaj osnutkov, tisočih se zboljšanja najnujnejših potreb glasbenikov. Ti osnutki so sestavljeni v obliki prošenj, ki jih „Jednota H. S.“ v imenu vseh prizadetih faktorjev namerava predložiti c. kr. vladi vobče, pa tudi še posebej c. kr. ministrstvu za uk in bogočastje, c. kr. deželniim šolskim svetom, poslanskim skupinam itd. V eni teh prošenj se c. kr. vlada naproša, da se naj blagovoli ozreti tudi na nujne in žalostne razmere cerkvenih pevovodij in organistov in v ta namen sklicati enketo, h kateri smejo tudi podpisana zainteresirana društva poslati svoje zastopnike. Podporno društvo organistov in pevovodij v Ljubljani se je zgoraj omenjeni prošnji v polnem obsegu pridružilo in izvolilo svojega člana g. Al. Mihelečiča, organista v Metliki in deželnega poslanca, za zastopnika v skupni izvrševalni odbor, ki se bo bavil s temi in drugimi, v ostalih prošnjah izraženimi zadevami: ustanova deželnih glasbenih zbornic, zadeve glasbenih učiteljev po srednjih šolah, zadeva privatnih glasbenih šol itd. — O sklepu odbora našega društva se je poslalo poročilo g. Boh. Kašparju v Smichovu 1294.

Podporni udje. Za l. 1913 so prispevali sledeči p. n. gg. Karol Klinar, kurat pri Novi Štífti (2 K), Matija Kolar, stolni dekan, Ljubljana (3 K), Jožef Zakotnik, duhovnik, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), Josip Plantarič, župnik, Dobrova (2 K), Luka Arh, profesor, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), dr. Ivan Knific, profesor, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), Anton Jemec, župnik, Št. Jakob ob Savi (2 K), Val. Bernik, župnik, Komenda (2 K), Iv. Abram, župnik, Črni vrh nad Idrijo (2 K), dr. Josip Lesar, sem. ravnatelj, Ljubljana (2 K), Mihael Sajè, duh. svètnik, Skaručina (5 K), Franc Kušar, župnik, Mengeš (2 K), Jan. Flis, gen. vikar, Ljubljana (2 K), Janko Petrič, župnik, Ljubljana (2 K), dr. Fr. Ušeničnik, prof. bog., Ljubljana (2 K), Tom. Kajdiž, stolni kanonik, Ljubljana (2 K), Jan. Lesar, župnik, Šmartno pod Šmarno goro (2 K), Jož. Preša, župnik v pokoju, Trzin (2 K), Jan. Sajovic, stolni prošt, Ljubljana (2 K), dr. I. Gnidovec, rektor, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), Ivan Lavrenčič, dekan, Kamnik (2 K), Mih. Zevnik, kaplan, Kamnik (2 K), Fr. Grčar, župnik, Dob (2 K), Ivan Langerholz, kaplan, Dob (2 K), Anton Jamnik, župnik, Sela (2 K), Jožef Cegnar, župnik, Stranje (2 K), Fr. Rihar, župnik, Mekinje (2 K), Leop. Rihar, župnik, Nevlje (2 K), Ant. Merkun, župnik, Homec (2 K), Janez Plahutnik, župnik, Motnik (2 K), Iv. Opeka, kaplan, Komenda (2 K), Fr. Bernik, župnik, Domžale (2 K), Valentin Jerše, kaplan, Mengeš (2 K), Gothard Rott, župnik, Zagorje ob Savi (2 K), dr. Ivan Janežič, semeniški profesor, Ljubljana (10 K), Matevž Jereb, župnik, v pokoju, Spodnji Bernik (2 K), Janez Brence, župnik, Preska (2 K), Valentin Klobus, župnik v pokoju, Preska (2 K), dr. Josip Marinko, župni upravitelj, Mavčiče (10 K), Fr. Ferjančič, sem. nam. vodja, Ljubljana (2 K), Jan. Teran, župnik v pokoju, Šinkovturn (2 K), Fr. Rajčević, župnik, Lučine (2 K), Mih. Korošec, župnik v pokoju, Ljubljana (3 K), dr. Andrej Snoj, prefekt, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), Anton Zupančič, prof. bog. v pokoju, Ljubljana (5 K), dr. Fr. Jerè, profesor, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), Anton Koritnik, profesor, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), dr. J. Pernè, profesor, Kranj (2 K), Matija Mrak, dekan, Stara Loka (2 K), Nik. Stazinski, župnik, Smlednik (2 K), Jan. Dobnikar, župnik, Janče (2 K), Janko Borštnar, župnik, Sv. Lenard nad Škofjo Loko (2 K), Gabriel Petrič, kaplan, Bled (2 K), Ivan Vrhovnik, župnik, Ljubljana (Trnovo) (2 K), Štefan Terškan, župnik, Šmihel pri Novem mestu (2 K), Viktor Švigelj, kaplan, Toplice (Dolenjsko) (2 K), Anton Golf, župnik, Boh. Srednja vas (2 K), Josip Golmayer, župnik, Vače (2 K), Josip Zelnik, župnik, Čemšenik (2 K), Anton Kocijančič, župnik, Mirna (2 K), dr. Josip Gruđen, kanonik, Ljubljana (4 K), N. Križaj, župnik, Ovsišè (5 K), Ign. Omahen, kaplan, Semič (2 K), dr. Iv. Dolenec, prof. bog. v Ljubljani (5 K), Jos. Novak, župnik, Dragatuš (2 K), Matej Rihar, dekan, Šmartno pri Litiji (2 K), Ivan Plevaneč, župnik v pokoju, Vel. Gaber (5 K), Martin Nemanič, župnik v Brusnicah

(2 K), Ivan Erjavec, župnik v Gor. Logatcu (2 K), Jos. Erker, kanonik v Ljubljani (3 K), Jos. Markič, kaplan v Preddvoru (2 K), Alojzij Kralj, kurat, Goče (3 K), Jos. Švigelj, župnik, Polica (6 K), Ivan Mihelčič, župnik, Zaplana (2 K), Tom. Javornik, kaplan, Gorje (2 K), I. Virant, kanonik, Novo mesto (1 K), Nik. Križaj, župnik v pokoju, Kamnik (2 K), Jan. Kete, kaplan, Zagorje ob Savi (1 K), Franc Traven, župnik, Sodražica (2 K), Rud. Potočnik, kaplan, Mokronog (2 K), Simon Pristav, benef., Št. Vid pri Zatični (2 K), Andrej Pipan, župnik v pokoju, Št. Vid pri Zatični (2 K), Mihael Arko, dekan, Idrija (2 K), Župni urad, Žužemberk (2 K), dr. Ivan Koren, kanonik, Ljubljana (2 K), Fr. Zorko, kurat, Nadanje selo (2 K), Anton Porenta, kaplan, Smlednik (2 K), dr. Aleš Ušeničnik, prof. bog., Ljubljana (2 K), prelat Andr. Kalan, kanonik, Ljubljana (25 K), Fr. Povše, kanonik, Novo mesto (2 K), Henrik Dejak, duhovni svetnik, Ljubljana (2 K), dr. Gregorij Pečjak, gim. prof., Ljubljana (10 K), Fr. Sever, župnik, Št. Vid pri Vipavi (2 K), Karol Gnidovec, kaplan, Žužemberk (2 K), dr. I. Kržišnik, dekan v Trnovem (2 K), Ferdo Lavrinc, župnik v pokoju, Begunje pri Lescah (2 K), Martin Poljak, župnik v Ajdovcu (2 K).

Za l. 1914. so prispevali: Cerkevni pevski zbor v Tunicah pri Kamniku (3 K), Viktor Köchler, župnik na Igu (2 K), Vojteh Hybašek, Št. Vid nad Ljubljano (2 K), gdč. Pavla Rizzol, Ribnica (2 K), Valentin Kajdiž, župnik, Borovnica (2 K), Franc Povše, kanonik, Novo mesto (2 K), Al. Kralj, kurat, Goče (3 K), dr. Franč. Kimovec, Dunaj (2 K), dr. Jos. Marinko, župni upravitelj, Mavčiče (2 K).

Ustanovni udje so p. n. gg.: Viktor Steska, ravnatelj kn. šk. pisarne v Ljubljani (100 K), Franc Zbašnik, župnik v pokoju v Hrastju pri Kranju (100 K) in Ivan Trpin, (obljubil tekom petih let prispevati vsako leto z zneskom 20 K).

Organistovsko društvo se vsem p. n. gg. ustanovnim in podpornim udom za prispevke najtopleje zahvaljuje in se njihovi blagohotni naklonjenosti še za nadalje priporoča.

Orgle v kapucinski cerkvi v Celju.

V povečani in prenovljeni cerkvi oo. kapucinov v Celju je postavil g. Janez Naraks, orglarski mojster iz Petrovč, nove orgle (IX. delo) z 12 spremeni po nastopni dispoziciji:

I. manual.

1. Principal 8' . . . . . 5 lesenih pišč., 51 cin. 75⁰/₁₀₀,
2. Gamba 8' . . . . . 12 cin. . . . . 44 „ 75⁰/₁₀₀,
3. Rog 8' . . . . . 12 „ . . . . . 44 „ 60⁰/₁₀₀,
4. Cevna flavta 8' . . . . . 12 lesenih „ 44 spodet (Naturguß),
5. Oktava 4' . . . . . 7 cin. 75⁰/₁₀₀ „ 49 cin. 60⁰/₁₀₀,
6. Mikstura 2²/₃' , 2, 1¹/₃' . . . . . cin. 60⁰/₁₀₀, pri c vstopi 4'.

II. manual.

7. Salicional 8' . . . . . 12 cin. pišč., 44 cin. 60⁰/₁₀₀,
8. Lieblich gedeckt 8' . . . . . 24 lesenih „ ostale spodet,
9. Trav. flavta 4' . . . . . 12 cin. „ „ „

Pedal.

10. Salicetbas 16' . . . . . cink,
11. Subbas 16' . . . . . les,
12. Oktavbas 8' . . . . . les.

Zveze:

Manualna II ad I,
Pedalna ad I in II,
Superoktavna II,

Superoktavna II ad I,
Suboktavna II ad I,
trije zbiralniki, pedalni avtomat.

Kor je vsled podaljšanja cerkve za postavljanje orgel naravnost idealen. Omara je iz mehkega, (⁶/₄') močnega lesa, pleskana na obliko hrasta; ima ob straneh 2 stol-piča, v sredi pa je radi okroglega okna nižja, in je na zgoraj popolnoma odprta. Igralnik

iz hrastovega lesa stoji pred omaro in je jako ličen; klop obširna in trdna, pedal popolnoma pravilen. Registerske deščice se nahajajo nad II. manualom v ravni vrsti; tipke so dobro podložene in teko popolnoma tiho, morda za spoznanje pretrdo. Meh (magacin) je na dnu orgel in zajema sapo z enim samim, izdatnim zajemalcem. Je pa tako zgoščen, da se napolnjen niti ne zgane. Sapni pritisk meri 82 mm. Zistem je pnevmatičen, sapniki imajo stožce, les je tako skrbno izbran, da pri srednjih in manjših piščalih nisem opazil niti ene grče. Registri so v orglah lepo zvršeni, za vglasevalca je zadosti prostora.

Intonacija je jako solidna, značilna. Principal je kremenit, gamba zmerno rezoča, rog odgovarja svojemu imenu, cevna flauta pokriva z votlim glasom bliščeče glasove. Salicional je najnežnejši spremen, mikstura ne kričča, vendar blesteča. Oktava in trav. flauta sta nekoliko krepko intonirani.

Gosp. Naraks se odlikuje posebno v dvojnem oziru: 1. Vglasi orgle naravnost vzorno, 2. je njegova tehnika absolutno sigurna in na takem višku, da ni najti nikoli in nikjer nobene hibe. Postavil je orgle pred petimi leti pri sv. Mihelu nad Mozirjem, pred tremi leti v Teharjih, l. 1912 Preddevorom, a ni ga bilo treba še enkrat klicati k nobenim orglam. To je vredno spomina; razlagati se pa da le tako, da je Naraks stopil na pozorišče kot popolnoma izvežban mojster, ki si je pridobil temeljito znanje pri najboljših mojstrih na Nemškem, in ker gre vsaka stvar skozi njegove roke.

Zadobil sem prepričanje, da imamo v Naraksu izredno dobrega in povsem zanesljivega orgl. mojstra, ki zasluži vso našo pozornost in zaupanje. Orgle stanejo 6000 K.

P. H. Sattner.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Odborova seja dne 25. jan. 1914. Predsednik P. Hug. Sattner poroča, da je Kranjska hranilnica darovala Cec. društvu 200 K. Prošnje orglarskih učencev za oproščenje šolnine se rešijo in uredi par drugih šolskih zadev. Prebere se načrt delokroga škofijskih organistovskih nadzornikov, ki ga je sestavil član cerkvenoglasbene komisije Ferjančič, in se je že pri seji cerkvenoglasbene komisije 18. dec. 1913 temeljito prerešetal in odobril. Ta načrt se objavi v „C. Gl.“¹⁾ in natisne še posebej ter razpošlje v več iztisih gg. nadzornikom.

Vrši se razgovor o novi pevski šoli, ki jo pripravlja ravnatelj Gerbič.

Dopisi.

Ljubljana. — (Poročilo stolnega kora o tem, kaj se je v minolem adventu in božiču izvajalo pri velikih sv. mašah.)

I. adv. nedelja. Haller: Missa VII. a capella, Credo (koral), Foerster: gradual, Witt: ofertorij.

II. adv. nedelja (patrocinij sv. Nikolaja). Griesbacher: Missa „Stella maris“ (z orkestrom in orglami),

Foerster: gradual, pri ofertoriju: Müllerjev „O Deus, ego amo te“.

III. adv. nedelja. Premrl: Missa in hon. s. Christinae (z orglami), Griesbacher: gradual in ofertorij.

IV. adv. nedelja. Haller: Missa VII (a capella), Credo (koral), Foerster: gradual, Burgarell: ofertorij.

Na sv. večer o polnoči. Griesbacher: Missa „Stella maris“ (z orglami), Foerster: gradual, Mitterer: ofertorij.

¹⁾ Glej današnje štev. str. 8. (Op. ur.)

- Na sv. Božični dan ob desetih. Filke: Missa „Oriens ex alto“ (z orkestrom), Hruška: gradual, Filke: ofertorij.
- Na praznik sv. Štefana. Brosig: Missa in F-moll (z orkestrom in orglami), Foerster: gradual, pri ofertoriju: Mittererjev „Laetentur coeli“.
- Nedelja pred novim letom. Pl. Weis-Ostborn: Missa in E-moll (z orglami), Foerster: gradual, pri ofertoriju: dr. Chlondowskijev „Adeste fideles“.
- Novo leto. Řihovsky: Missa Loretta, Hruška: gradual, Filke: ofertorij.
- Nedelja po novem letu. Filke: Missa in hon. B. M. V. op. 47. (z orglami). Foerster: gradual, pri ofertoriju: Mittererjev „Jesu Rex admirabilis“.
- Sv. Trije Kralji. Filke: Missa „Oriens ex alto“ (z orkestrom), Foerster: gradual, dr. Kimovec: ofertorij.
- I. nedelja po sv. Treh Kraljih. Kaim: Missa in hon. s. Caeciliae (z orglami), Foerster: gradual, pri ofertoriju: dr. Kimovčev „Reges Tharsis“.
- II. nedelja po sv. Treh Kraljih (biserna sv. maša mil. g. stolnega prošta Janeza Sajovica). Dr. Faist: Missa V. (z orkestrom), Foerster: gradual, pri ofertoriju Wagnerjev „Jubilare Deo“.
- III. nedelja po sv. Treh Kraljih. Řihovsky: Missa Loretta (z orglami), Foerster: gradual, Goller: ofertorij.
- IV. nedelja po sv. Treh Kraljih. Filke: Missa in hon. B. M. V. op. 47. (z orglami), Foerster: gradual, pri ofertoriju: Mittererjev „Jesu Rex admirabilis“.
- Svečnica. Dr. Faist: Missa V. (z orglami), Foerster: gradual, Řihovsky: ofertorij.

Iz Krškega. — Dodatno k mojemu tozadevnemu poročilu, ki se tiče kraje, ki se sme po vsej priliki imenovati nesramna, cerkvenih muzikalij, obveščam tem potom vse interesente o brezmejni perfidnosti tega našega uzmoviča. Baš te dni, ko sem tukaj nekomu potožil o tej tatvini, mi pravi dotičnik, da se je ta lopov oglasil tudi na cerkvenem koru župne cerkve pri sv. Duhu nad Krškom. Pustil je tam pismo približno sledeče vsebine: „Tukaj nimate ničesar, kar bi bilo vredno ukrasti, ter, kakor vidim, sploh nič posebnega nimate, bom vam pa jaz poslal!“ — Iz tega dejstva se pač lahko sklepa, na kak rafiniran način je ta „magarac jedan“ izvrševal svoj nečeden posel muzikaličnega tatu! Približno enak dopis, kakor je bil moj zadnji glede te stvari v „Cerkv. Glasbeniku“, sem priobčil tudi v hrvaškem cerkveno-glasbenem listu „Sv. Ceciliji“, ki je ta dopis prinesla v decemberski številki. — Čast svojega obiska je tat izkazal tudi koru dekanjske cerkve v Leskovcu, kjer je tamošnjemu pevovodji g. Čandru zmanjkala lepa zbirka Gaußovih preludijev. — Poizvedbe in pa zasledovanja tega „falota“ od strani naše slavne c. kr. sodnije niso do sedaj imele nobenega uspeha. Opozarjam vse gg. tovariše kakor tudi prečastni kler še enkrat in ponovno s pozivom: „zapirajte kore“ — in „dol z vsemi“, ki na koru nimajo posla. Izvajajmo to z vso doslednostjo! Naše cerkve so povsodi dovolj velike, v ladiji je po navadi prazen prostor, da bi se moglo brez posebnih težav „kolo“ igrati, a na korih stiska in drenj, da se človek komaj skozi prerine. — Veselo novo leto vsem, ki bodo te vrstice brali! Naj je to svariło v tej zadevi „zadnje“! Če se bo o tem našem uzmoviču kaj zvedelo, objavim, če bo vredno. Ponavljam tukaj še enkrat svojo prošnjo, ako je kdo „bona fide“ kake muzikalije, ki so moja lastnina, kupil, naj mi jih vrne;

Avg. Kos,

c. kr. fin. oficijant in pevovodja.

Kronberg pri Gorici, Primorsko. — Z velikim zanimanjem smo brali v zadnji številki „Cerkvenega Glasbenika“ statistiko o sedanjem stanju cerkvene glasbe na Kranjskem.

Zelo lepo bi bilo, da bi tudi vsi organisti na Primorskem poslali v „Cerkveni Glasbenik“ kratko in točno poročilo, kaj se je minule božične praznike proizvajalo na njihovih korih. Gospod urednik pa naj bi blagovolil sprejeti redakcijo teh poročil.¹⁾

¹⁾ Prav rad. Prosim za poročila. Ur.

Minule praznike smo peli sledeče: introit in komunijo pri vsaki peti sv. maši iz L. Bonvin, op. 101: „Cantus ad Introitum et Communionem totius anni“. — Gradual in ofertorij pri vsaki slovesni sv. maši deloma od V. Vodopivca, deloma iz P. Griesbacherjevega „Repertorium chorale“ in iz „Cerkv. Glasbenika“. Latinske maše pojemo sledeče: 1. Jos. Gruber: In hon. St. Ludovici. 2. Vinko Vodopivec: In hon. St. Josephi. 3. P. Hartmann von an der Lahn-Hochbrunn v F-dur. 4. V. Vodopivec: In hon. Nativitatis B. M. V. 5. Jos. Gruber, op. 186. Prejšnja leta smo peli tudi Stehlejevo Preismesse „Salve Regina“.

Tantum ergo večinoma od V. Vodopivca, deloma pa tudi od Fr Gerbiča in iz Cecilije. Litanije od Foersterja, Fajgelja in Vodopivca.

Božične, Marijine, mašne in evharistične pesmi pojemo iz raznih zbirk novejših domačih skladateljev; pojemo tudi nekaj starejših priljubljenih pesmi, toda v dostojni prireditvi.

Requiem poem sam in sicer: Premrl, Hladnikov, P. A. Hribarjev, koralni in P. Griesbacherjev iz op. 150. Preludije rabim iz raznih zbirk n. pr. Premrl, Hesse, Fischer, Goller, Volkmar, Weil, Fajgelj, Botazzo, Blied, Lipp, Schildknecht in Gauß.

Orgle, delo Bratov Zupan, so nove in prav dobre, imajo enajst pojočih registrov. Kor svetel in prostoren, cerkev zelo akustična.

Pevski zbor obstoji iz 3 sopranov, 2 altov, 4 tenorjev in 5 basov. Pevske vaje imamo večinoma po enkrat na teden. Cerkveni pevci so tudi člani pevskega odseka pri izobraževalnem društvu, deloma redni, deloma podporni člani „Orla“ in člani tamburaškega odseka.

Zanimivo je tudi, da imamo v našem pevske zboru podžupana in načelnika Gospodarskega sveta in dva občinska odbornika, dalje podpredsednika in enega cenilca „Deželne zavarovalnice za govejo živino“, dalje podpredsednika in nadzornika krajnega šolskega sveta, dalje načelnika „Orla“, prednico dekleške Marijine družbe, prednika mladeniške Marijine družbe in dva odbornika posojilnice.

Jožef Hvalič, organist.

Oglasnik.

Stanko Premrl: **Deset mašnih pesmi** za mešani zbor zložil — vodja stolnega kora in orglarske šole v Ljubljani. Cena: part. K 1-0, glasovi po K 0-30. Z dovoljenjem preč. kn. šk. ord. ljubljanskega z dne 18. septembra 1913. št. 3998. V Ljubljani 1914. Založila Katoliška Bukvarna.

Deset pesmi, ki bodo prav dobro došle našim zborom, saj je upati, da so naši zbori vsaj tu in tam vendarle že zlezli čez nivo zbirke „Slava Brezmadežni“. Z absolutno muzikalčnega stališča se jim ne da prav nič oporekati, razen da se mi zdi, da bi bilo bolj logično v štev. 3. v 3. vrsti, 2. taktu v tenoru in sopranu *h* izpremeniti v *b*; v naslednjem taktu je pa altov *h* čisto na mestu; tudi kvinto v tenoru in altu št. 5. 3. vrsta, predzadnji in zadnji takt preveč slišim; in zdeti se mi hoče, kakor da bi v štev. 6. 3. vrsta, 3 takt ne bilo neumestno črtice za dihanje izpremeniti v četrtinsko pavzo — seveda postane dotični takt $\frac{1}{4}$, ali pa bi se napravila $\curvearrowright$ nad to črtico, ki bi jo dober dirigent po mojem občutu držal eno četrtinko. Hvalevredne so pesmi tudi v ritmičnem oziru; jako zanimive ritme imamo v št. 6. (drugi del) št. 8 (konec) in št. 10 (sreda); prav tako pesmi v harmoničnem oziru niso navadne, ampak marsikaj novega prinese, in dasi se drže prav solidnih mej, vendar ne hodijo po izhojenih potih in ne otepajo na obe strani premlačenih snopov, tako da bo zbor, ki se bo teh pesmi poprijel, brez dvoma napredoval in si obzorje razširil; ne bo samo nekaj novih pesmi pel, ampak se res tudi nekaj novega naučil in si pot na kvišku ogledil in okus izboljšal.

S stališča deklamacije mi ne ugajajo kratke sekvence oziroma imitacije, ki trgajo besedilo, tako n. pr. v št. 1. 3. 4. tudi 6. in 10. in za 3. in 4. kitico v

št. 3.; take sekvence so umestne in po mojem mnenju logične tedaj, če na ponovljeni glasbeni stavek pride enako besedilo, oziroma besedila, ki z drugimi besedami pravzaprav isto pove, kakor v prvem stavku. Če se pa besedilo, isti kratki stavek nadaljuje: n. pr. v št. 1. „Bog pred svojim || veličanstvom“, pa sekvenca ni na mestu: besedilo še naprej teče, se še razvija, glasbena misel se pa že ponavlja: še manj opravičena se zdi sekvenca kakor n. pr. v št. 4. kjer se besede raztrgajo med oba dela:

Pred Bogom po || kleknimo
Bogu v viša || vi slava
Bog sam nam o || znanuje

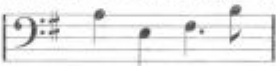
Seveda dober dirigent vse take stvari izravna, vendar pa mislim, da je prav, če se ta misel tudi pove.

Tako je pa n. pr. imitacija v št. 6. na besedah: svoje grehe || in slabosti — jako dobra; seveda za ostale kitice to ne velja. Takih lepih kratkih in primernih stavkov ima n. pr. P. Hug. Sattnerjeva pesem: O Devica || Pomočnica . . . le sladkosti || in blagosti . . . njo častimo || in slavimo . . .

Prav dobro je skladatelj zadel, da v št. 2. v 2. delu tenor ne nastopi imitatorično, ampak z lastno melodijo. Štev. 9. se zdi preveč instrumentalno — orgelsko mišljena, v štev. 10. bo sopran besedo „ognjenih“ težko deklamiral.

Posebna prednost pričujočih pesmi je — poleg že omenjenih — samostansten značaj melodike in ritmike, ki korenini v duhu in značaju slovenskem in sicer značajo pesmi iz boljših dob. Pesmi vsem cerkvenim glasbenikom prav toplo priporočam.

Kimovec.

- Δ B. Modrič: **Missa in honorem s. Gregorii.** Ta za štiriglasni mešani zbor zložena latinska maša je izšla v zelo revni opremi, celo brez naslovne strani; vendar po svoji notranji vrednosti se nam še dokaj prikupe. Glasbeni stavek, vseskozi jako preprost in lahko izvedljiv, je korekten, cerkve dostojen in nikakor ne suhoparen. Deklamacija je pravilna, in modulacija se naravno razvija. Opozarjam na nekatere pogoške. V Kyrie: 2. sistem, 1. takt manjka v basu osminka es (tiskovna napaka), v Gloria naj poje tenor v 2. taktu 1. sistema na drugo dobo mesto os- Enako pri: „Quoniam tu solus sanctus“. Pri „Adoramus te“ so vsopredne oktave med tenorom in basom. Tu naj poje tenor: ais, cis, h, ais. Pri „Domine Deus, Rex coelestis“ naj poje tenor: h, cis, d. Tempo „Largo“ pri „Et incarnatus est“ v Credo se mi zdi nekoliko preširok; zadosti bo: larghetto ali poco sostenuto. Pri „judicare vivos et mortuos“ (2. sistem, 4. takt) je v sopranu mišljen brže h nego b. Tiskovna napaka je tudi še v „Sanctus“ pri „Pleni sunt coeli et terra gloria tua“ (6. takt), kjer mora bas peti as, g, f.

Mašo je na kamen tiskala tiskarna K. Rabitsch v Mariboru; založil skladatelj sam, organist v Grebinju na Koroškem. Cena partituri: 1 K, glasovi po 30 vin. Pomnoževanje prepovedano („Vervielfältigung nicht gestattet“). Zakaj je pa ta prepoved povedana le v nemškem jeziku, mi ni jasno. — Šibkejšim zborom to mašo prav rad priporočam.

- Alojzij Šonc: **5 Tantum ergo** za mešani zbor. Cena 1 K. Z dovoljenjem preč. kn. šk. ordinariata v Ljubljani z dne 12. nov. 1913, št. 4976. Samozaložba. Tiskala Združena tiskarna v Ljubljani.

To delo širši javnosti do sedaj neznanega skladatelja A. Šonca je napravilo name v celoti dokaj dober vtis. Skladbe kažejo, da niso prvenci, temveč plod večletnega pripravljanja, študiranja in praktičnega komponiranja. Tek jim je precej lahak in gladek, dasi se pokaže tudi semtertja še kaka neokretnost in nesigurnost. Harmonizacija in modulacija večinoma solidna in zdrava. Tudi kaže g. skladatelj nenavadno dosti smisla za kontrapunktiko, bodisi kar se tiče samostojnosti glasov, pa tudi glede prave tematike. Vendar ga je tematika zlasti pri

prvem *Tantum ergo* zapeljala, da je tekst nekoliko čudno zveržil oz. preveč razkosal in ponavljal. Glasovi se gibljejo v pravih mejah. Izraz cerkve dostojen. Tudi zadnji (5.) *Tantum ergo* „za božični čas“ je posebno lepo obdelan in bo za to dobo cerkvenega leta gotovo primeren. — Omenil bi še par malih nedostatkov. V štv. 1. na 2. osminki prvega takta v zadnjem sistemu je mesto preprazno in naj se izpolni na ta način, da poje alt mesto *h terco* višji: *d*. V štv. 4. naj poje alt v predzadnjem taktu tretjega sistema polovni f dvakrat zapored. Zbirko priporočam. Dobiva se pri skladatelju samem, učitelju v Koprivi, P. Duvlji na Krasu.

Premrl.

Slovenske postne pesmi.

Ant. Foerster: *Cecilija* I. del. (mešani zbor.)

Cantica sacra. I., II. in III. zvezek. (moški zbor.)

Lamentacije in Očitania. (mešani zbor.)

P. Ang. Hribar: *Postne pesmi*. (mešani zbor.)

P. Hug. Sattner: *Postne pesmi*. (mešani zbor.)

Ign. Hladnik: *Postne pesmi*. (mešani zbor.)

Jos. Sicherl: *Postne pesmi*. (mešani zbor.) Riharjeve in druge.

Dr. Fr. Kimovec: *Rihar renatus*. (mešani zbor.) Riharjevi napevi.

Ant. Grum: *Cerkvena pesmarica za Marijine družbe* (moški in ženski zbori.) Napevi raznih skladateljev.

Priporočamo

sledеče v naši državi izhajajoče cerkvenoglasbene liste:

1. *Cerkveni Glasbenik* (slov.) v Ljubljani.

2. *Sv. Cecilija* (hrv.) v Zagrebu.

3. *Cyrill* (češki) v Pragi.

4. *Musica divina* (nem.) na Dunaju.

5. *Kirchenchor* (nem.) v Bregenzu.

6. *Anzeigebblatt für Kirchenmusik, Orgelbau und Glockenkunde* (nem.) v Graden. Ta je najmlajši med brati. Izdajati ga je pričel to leto P. Mihael Horn, O. S. B., urednik bivše „Gregorianische Rundschau“. List je majhen, pa čeden, simpatičen. Zanimivo in praktično urejevan. Stane samo 1 K 50 vin.

Izmed listov, ki izhajajo v Nemčiji, priporočamo zlasti:

1. *Caecilienvereinsorgan*. Izdaja ga predsednik nem. Cee. društva dr. Herman Müller v Paderbornu.

2. *Musica sacra*. Izdaja ravnatelj cerkvenoglasbene šole v Regensburgu dr. Karol Weinmann.

Razne reči.

Δ Deželni odbornik dr. Evgen Lampe v Ljubljani in dekan Mihael Arko v Idriji sta postala papeževa častna komornika. Dekan Ivan Lavrenčič v Kamniku je bil imenovan častnim kanonikom. Vsem trem tudi za cerkveno glasbo mnogozašlužnim gospodom iskrene častitke!

Δ Č. g. Henrik Povše, župnik na Čatežu pod Zaplazom je imenovan nadzornikom organistov za trebanjsko dekanijo.

Δ G. Ignacij Zupan, orglarski mojster v Kamni gorici je praznoval minole božične praznike svojo šestdesetletnico. Iz njegove delavnice je izšlo do danes 125 novih orgel in okrog 800 predelav. Njegova tvrdka, znana pod imenom — Brata Zupan — je bila odlikovana na več svetovnih razstavah. G. jubilantu želimo uspehov na orglarskem polju tudi za naprej!

Δ G. Anton Dornič, orglarski mojster v Radovljici, je izgotovil samoigralne orgle, ki so bile v njegovi delavnici (Radovljica — Lancovo) od 19.—26. jan. t. l. vsakemu prosto na vpogled. Te vrste samoigralni aparat je bil do sedaj pri nas neznan. Je sam po sebi sicer zanimivo delo in za silo nadomesti organista, da mu ni treba na orgle igrati, ampak zadostuje, da samo regulira aparat pred in med igro. Za domačo zabavo bi bile take orgle dobre, za cerkev jih pa odklanjamo, ker so le avtomat, potemtakem le surogat in bi bile končno prava coklja vsakega napredka in resnične, živo občutene umetnosti.

Δ Cecilijino društvo župnije Marijinega Oznanenja v Ljubljani priredi v frančiškanski cerkvi 11. marca t. l. cerkven koncert. Izvajal se bo J. B. Foersterjev „Stabat Mater“, za mešani zbor in orkester. Razun tega še več drugih postnemu času primernih skladb. Glej spored na zadnji strani današnje „C. Gl.“ številke. Vstopnice (sedeže) za ta koncert po 3, 2 in 1 K prodaja Kat. Bukvarna v Ljubljani.

Δ Za časa zasedanja deželnega zbora kranjskega je g. organist in poslanec Alojzij Mihelčič ob prostih urah poučeval na orglarski šoli občinsko tajništvo, za kar mu na tem mestu izrekamo odkritosrčno zahvalo.

Δ Urednik „C. Gl.“ pripravlja po naročilu kn. škof. ordinariata „Cerkveno pesmarico za šolsko mladino“. Pesmi bodo prirejene večinoma za dvoglasno petje z orglami, bodo primerne za šolsko mladino, pa tudi za odrasle pri cerkvenem ljudskem petju porabne.

Δ G. Karlo Adamič, stolni kapelnik in glasbeni učitelj v Senju, se je 21. febr. t. l. poročil z gdč. Faniko Štimac. Našemu vrlemu sotrudniku kličemo: Obilo sreče!

Δ Prezaslužnemu reformatorju katoliške cerkvene glasbe dr. Frančišku Wittu so ob priliki petindvajsetletnice njegove smrti 2. dec. 1913 v Walderbachu, majhni bavarski vasi, Wittovem rojstnem kraju, odkrili spominsko ploščo. Cela lanska 12. šte. lista „Musica sacra“ je posvečena Wittovemu spominu. Kot glavni spis prinaša po dr. Walterjevi Wittovi biografiji posneti izveček Wittovega življenja in delovanja. Zelo zanimivih je 14 originalnih pisem, ki jih je Liszt pisal prijatelju Wittu. O priliki odkritja spominske plošče Wittu so se vršile razne glasbene svečanosti v Regensburgu, Landshutu in Walderbachu. Lepo pravi Anton Riegl, linški stolni vikar v omenjeni štv. „Musica sacra“ v članku „Non omnis moriar“! o Wittu: „Ime Wittovo, reformatorja, apostola liturgije, umetnika, bodi program Cecilijinega društva za vse čase!

Δ 19. dec. 1913 je umrl v Celovcu g. Oswald Gatterer, vodja glasbe pri stolni in mestni župni cerkvi. Izvrstnemu glasbeniku in vseskozi blagi duši želimo večni odpočitek pri Bogu. Na njegovo mesto je imenovan g. Karol Grieger, absolvent cerkvenoglasbene akademije v Klosterneuburgu.

Δ Uredništvo hrvaške „Sv. Cecilije“ je prevzel naš rojak, preč. g. Janko Barle, ravnatelj kn. nadškof. pisarne v Zagrebu.

Δ „Cecilijino društvo“ v Zagrebu je priredi o 27. nov. 1913 v tamošnji stolnici prav uspel cerkven koncert. Pl. Lučić je igral na orglah „andante“ iz lastne, za orkester zložene simfonije v C-molu, prof. Dugan je podal tri Bachove skladbe: In dulci júbilo, Pastoralo v C-duru in Allegro iz Es-dur sonate; razun tega „Reveria“ (Sanjarijo) francoskega skladatelja Bonneta in Agitato iz Rheinbergerjeve sonate v D-molu. Stolni zbor pod vodstvom Hajdukovića je zapel par starih hrvaških božičnih pesmi, koral „Oravi Deum“, Wittov „Tollite portas“, Palestrinov „O bone Jesu“ in Vittorijev „Popule meus“. Društvo „Vienac“ pa je pod vodstvom zborovodja bogoslovca Andresa izvedlo Wildbergerjev „Ave Maria“.

Δ Češki cerkveni skladatelj Vojteh Řihovský, regenschori v Chrudimu, je bil v minulem letu od papeža Pija X. odlikovan z redom „Bene merenti“. O odličnih Řihovskýjevih skladbah bomo tekom tega leta v „C. Gl.“ še kaj več izpregovorili.

Δ 19. dec. 1913 se je v Monakovem prvič izvajal P. Hartmannov „Te Deum“, oratorij v treh delih za soli, zборе, veliki orkester in orgle. Skladatelj je koncert vodil sam. Strokovna kritika se o tem Hartmannovem delu ne izraža posebno pohvalno. — Bolje je uspel istega skladatelja oratorij „Sedem besed Jezusovih na križu“, ki se je nedavno izvajal v Rabu na Ogrskem pod vodstvom tamošnjega stolnega kapelnika Gabriela Franeka.

Splošnoglasbene vesti.

Δ P. Hugolin Sattner v Ljubljani je zložil novo, veleimenitno delo, kantato za soli, zборе in orkester: „Oljki“. (Besede Simon Gregorčičeve.) V tej obsežni koncertni skladbi se je g. skladatelj zopet zelo povspel nad svoja prešnja dela, celo nad svoj oratorij „Vnebovzetje B. D. M.“, ki je še vsem v jako prijaznem spominu. Delo je treba imenovati dovršeno, vzorno bodisi glede interpretacije Gregorčičevega slikovitega teksta bodisi glede formalne absolutno glasbene izpeljave. Celo skladbo diči bogata invencija, zanimiva, dostikrat kar presenetljivo moderna harmonična plat in krasna instrumentacija. Delo je razdeljeno v tri dele, v katerih nastopa deloma samo orkester, potem pa razni zbori; mešani, moški, ženski in končno izredno pogodeni samospeli za sopran, alt in bariton. Enkrat v drugem delu nastopijo vsi trije solisti v dražestnem tercetu; na koncu tretjega dela pa bariton solo z mešanim zborom in orkestrom v velikem ensamblu. Skladba nudi več izrazito verskih momentov: v prvem delu „splošni potop človeštva in rešitev Noeta in njegovih ljudi v barki, konec potopa, golobček z oljkovo vejico“ (I. Mojzesova knjiga, pogl. VII. in VIII.); potem praznik cvetne nedelje, obredi v cerkvi: blagoslovljenje oljke itd. in v zadnjem delu: kropljenje mrtveca. V drugi del je g. skladatelj prav primerno vpletel tri gregorianske korale: 1. Hosanna filio David, 2. Pueri Hebraeorum in 3. Sanctus, v zadnjem delu pa najdemo koral „Lux aeterna“. Harmonizacija koralov je moderna, pa ne pretirana; meni se zdi okusna. — V klavirskem izvlečku se nahaja poleg izvirnega slovenskega teksta tudi čeden nemški prevod izpod peresa prof. Ant. Funtka.

Gosp. skladatelju na tem delu od srca čestitam in želim, da bi skladba pri koncertih „Glasbene Matice“ prve dni aprila t. l. najbolje uspela.

Skladba „Oljki“ (klavirski izvleček) se dobiva v Kat. Bukvarni v Ljubljani. Stane 6 K. Naj bi si to krasno delo omislil vsak prijatelj lepe in umetne glasbe. S. P.

Δ „Glasbena Matica v Ljubljani je priredila začetkom januarja t. l. dva koncerta v proslavo skladateljev Ipavcev. Izvajale so se izključno skladbe: dr. Benjamina, dr. Gustava, dr. Alojzija in dr. Josipa Ipavca. Koncerta sta prav dobro uspela, le obisk je bil nekoliko pičel.

Δ Muzikalije, ki jih je „Glasbena Matica“ za društveno leto 1912/13 priskrbeli svojim članom, so: 1. Trije samospeli za sopran. Zložil Oskar Dev; 2. Album 25 slovenskih pesmi za gosli in klavir. Priredila Žiga Polašek in Josip Vedral. Za leto 1913/14 so izšle sledeče muzikalije: 1. Dr. A. Schwab: Zlata kanglica. Mešani zbor. 2. Anton Lajovic: Gozdna samota. Triglasni ženski zbor s spremljevanjem klavirja (oziroma orkestra). 3. Dvanajst slovenskih in hrvaških mešanih zborov. Uredil Matej Hubad.

Δ „Na kmetiški svatbi“. Svatbeni prizor iz „Volkašina“, roparske pravljice v enem dejanju, ki jo je spisal Fr. Milčinski. Po narodnih napevih za mešani zbor in samospiev s klavirjem, priredil Emil Adamič. Cena 2 K 40 v. Izvaja se lahko tudi brez igre. Založil L. Schwentner v Ljubljani.

△ Skladatelj Fr. S. Vilhar v Zagrebu je zložil novo hrvaško opero „Lopudska sirotica“. Kritiki delo zelo hvalijo in upajo, da bo ta Vilharjeva opera našla pot tudi v inozemstvo.

△ Rihard Wagnerjevo opero „Parsifal“ so zadnji čas z velikim uspehom ponovno proizvajali na Dunaju in v Trstu.

Spored CERKVENEGA KONCERTA

v ljubljanski frančiškanski župni cerkvi

dne 11. marca ob 1/2 8. zvečer.

1. E. Hochreiter: *Salve Regina*, za mešan zbor z orglami.
2. J. Rheinberger: *Kyrie in Gloria* iz C-dur maše, op. 169, mešani zbor z orkestrom.
3. F. X. Engelhart: „*Brezmadežna*“, mešani zbor z orglami.
4. J. Rheinberger: „*Passionsgesang*“, mešani zbor z orglami.
5. P. H. Sattner: „*Kdo je ta?*“, tenor-solo z orkestrom, iz oratorija „*Assumptio*“.
6. P. Griesbacher: „*Tristis est anima mea*“, mešani zbor à capella.
7. J. B. Foerster: „*Stabat Mater*“, mešani zbor in orkester.

Zbirka „Slava presv. Evharistiji“.

Gg. skladatelji, ki so prispevali za to zbirko, pa še niso vposlali svojih življenjepisnih podatkov (Glej „C. Gl.“ 1913, št. 9. stran 92), naj blagovolijo to storiti čim preje. Izdaja zbirke se je žal zakasnila, in prosim vse tiste, ki jo že željno pričakujejo, še nekoliko potrpljenja.

Dar za nove orgle v ljubljanski orglarski šoli.

G. Jernej Groß, organist v Križah pri Trziču 5 K. Bog plačaj!

Stare orgle so na prodaj

v Karlovcu na Hrvaškem. Pojasnila daje frančiškan P. Jerko Šubert ravno tam.

Listnica uredništva in upravnštva.

Cenjeni bravci dobe danes dvojno številko „C. Gl.“ Radi neugodnih tiskarskih razmer list prej ni mogel iziti. Prihodnja — tudi dvojna številka — izide začetkom aprila. Toliko v blagohtno opravičilo letošnjega nereda.

Kdor bi imel od prvih šestih številk lanskega letnika „C. Gl.“ katero odveč, ga prosimo, da nam jo proti primernemu plačilu prepusti.

Današnjemu listu je pridejana 1. in 2. šte. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.